अनुसूची २

(दफा ४ तथा अनसूची-१ को भाग-२ सँग सम्बन्धित)

बबई राजपत्र

बबई गाउँपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्डः ६ बबई दाङ, संख्याः ५ मितिः २०७९/०८/२७

भाग-२

बबई गाउँपालिका

बबई गाउँपालिकाको निजी जग्गाको ढुंगा, गिट्टी, वालुवा, माटो आदि उत्खनन, संकलन तथा ढुवानी व्यवस्थित गर्ने सम्वन्धी कार्यविधि, २०७९

बबई गाउँपालिकाको निजी जग्गाको ढुंगा, गिट्टी, वालुवा, माटो आदि उत्खनन, सकंलन तथा ढुवानी व्यवस्थित गर्ने सम्वन्धी कार्यविधि, २०७९

प्रस्तावनाः

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा २.ञ.१२,१३ अनुसार सम्वन्धित गाउँपालिकालाई सम्वन्धित क्षेत्रको वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता कायम राख्नका साथै वातावरणीय जोखिम न्युनीकरण गर्ने गराउने दायित्व तोकेकोले सो गर्ने गराउने सन्दर्भमा भूसतह तथा भूगर्भ को उत्खननलाई व्यवस्थित गरी प्राकृतिक सम्पदाको समुचित प्रयोग गर्न गराउन आवश्यक भएकोले जुनसुकै प्रकारको उत्खननलाई यसं कार्यविधि वमोजिम गर्न गराउनका साथै निजि जग्गाहरुलाई आवास, कृषि, गैर कृषि, व्यावसायिक वा गैर व्यावसायिक प्रयोजनका लागि व्यवस्थापन गर्ने तथा सो क्रममा उत्खनन हुने ढुंगा, गिट्टी, वालुवा, माटो संकलन तथा ढुवानी गर्ने कार्यलाई नियमन तथा व्यवस्थित गर्न वान्छनीय भएकाले लुम्बिनी प्रदेश सरकार नदिजन्य पदार्थ व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५को परिच्छेद ३ दफा ४ को उपदफा १ मा भएको व्यवस्था बमोजिम स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा १०२ को उपदफा २ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी बबई गाउँकार्यपालिकाको मिति २०७९/०८/२० गतेको निर्णयले यो कार्यविधि बनाई लागु गरेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :-

(क) यस कार्यविधिको नाम "निजी जग्गाको ढुंगा, गिट्टी, वालुवा, माटो आदि उत्खनन, सकंलन तथा ढुवानी व्यवस्थित गर्ने सम्वन्धी कार्यविधि २०७९" रहेको छ ।

(ख) यो कार्य विधि बबई गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाबाट स्वीकृत भई राजपत्रमा प्रकाशित भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा र व्याख्या :

विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा :-

(क) 'अध्यक्ष' भन्नाले बबई गाउँपालिका को अध्यक्ष सम्झनुपर्दछ ।

(ख) 'उपाध्यक्ष' भन्नाले बबई गाउँपालिका को उपाध्यक्ष सम्झनु पर्दछ ।

(ग) 'प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत' भन्नाले बबई गाउँपालिका को प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्झनुपर्दछ ।

(घ) 'गाउँ कार्यपालिका' भन्नाले बबई गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिकालाई सम्झनु पर्दछ ।

(ङ) 'गाउँपालिका' भन्नाले बबई गाउँपालिकालाई सम्झनु पर्दछ ।

(च) 'निजी जग्गा' भन्नाले कुनै व्यक्तिको हक भोगको जग्गा धनी दर्ता प्रमाण पुर्जा प्राप्त जग्गा सम्झनु पर्दछ ।

(छ) 'अनुमति पत्र' भन्नाले यस कार्यविधि बमोजिम प्रदान गरिने तोकिएको कार्य गर्न प्राप्त अनुमति पत्र सम्झनु पर्दछ ।

(ज) 'शुल्क वा दस्तुर ' भन्नाले गाउँपालिकामा बुझाउनु पर्ने शुल्क वा दस्तुर सम्झनु पर्दछ ।

(झ) 'गाउँ सभा' भन्नाले बबई गाउँपालिकाको गाउँ सभा सम्झनु पर्दछ ।

(ञ) 'कार्यदल' भन्नाले यसै कार्यविधि बमोजिम गठित कार्य समूह सम्झनु पर्दछ ।

(ट) 'निर्माण जन्य खनिज पदार्थ' भन्नाले भूगर्भ तथा भू-सतहमा रहेको माटो, ढुङ्गा, ग्राभेल, मिस्कट बालुवा, गिट्टी र भास्कट समेतलाई जनाउनेछ ।

(ठ) "पदार्थ" भन्नाले जमिन उत्खननका क्रममा निस्कने सबै प्रकारका ठोस पदार्थलाई जनाउनेछ ।

३. कार्यविधिको आवश्कताः

क) निजी स्वामित्व रहेको जग्गामा व्यवस्थित उत्खनन गरी कृषि उत्पादन वृद्धिमा सहयोग पुऱ्याउन ।

ख) साधारण निर्माण जन्य खनिज पदार्थको बजार अभाव घटाई निजी स्वामित्वको जग्गाबाट समेत व्यवस्थित उत्खनन गरी त्यस्ता पदार्थको बजार आपूर्ति सहज बनाउन ।

ग) स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा २.ञ.१२१३ एवं प्रदेश कानून बमोजिम निजी जग्गामा उत्पादन भएको ढुङ्गा, गिट्टी ,बालुवा, ग्राभेल, रोडा समेत कर लगाउन सक्ने कानूनी अधिकारको समुचित प्रयोग गर्दै राजश्व चुहावट हुनबाट रोक्न ।

घ) सार्वजनिक निर्माणको लागि आवश्यक पर्ने तथा सो क्रममा निश्कासन हुने प्राकृतिक स्रोतको उचित व्यवस्थापन गर्न ।

४. कार्यविधिको उद्देश्यः

क) उद्योग जन्य कच्चा पदार्थ/निर्माणजन्य अन्य खनिज पदार्थ स्थानिय रुपमा आपूर्ति गर्ने ।

ख) निषेधित क्षेत्र र सरकारी तथा सार्वजनिक स्थलको गैरकानूनी उत्खननलाई नियन्त्रण गर्ने ।

ग) उत्खननका क्रममा र उत्खनन पश्चात आउन सक्ने सानातिना स्थानिय विवाद घटाउने ।

घ) निजी स्वामित्वमा रहेको जग्गालाई खेति योग्य बनाउन सहयोग पुऱ्याउने ।

ङ) निजी जग्गामा एक प्रकारको उत्पादन प्रणालीबाट अर्को प्रकारको उत्पादन प्रणाली मा जान चाहने कृषकलाई सहजिकरण गर्ने ।

च) अव्यवस्थित उत्खननबाट स्थानीय पर्यावरणमा पर्न सक्ने प्रतिकूल प्रभाव लाई उत्खनन पूर्व आँकलन गरी नकारात्मक प्रभाव घटाउने क्रियाकलाप सहित उत्खनन कार्य व्यवस्थित गर्ने ।

छ) सार्वजनिक निर्माणको लागि आवश्यक पर्ने तथा सो क्रममा निश्कासन हुने प्राकृतिक स्रोतको उचित व्यवस्थापन गर्ने ।

५. कार्यविधि लागू हुने क्षेत्रः यो कार्यविधि बबई गाउँपालिकामा रहेको निजी स्वामित्वको जग्गामा यान्त्रिक उपकरणको प्रयोग समेत बाट भू – पदार्थ उत्खनन गरिने कार्यका लागि मात्र लागू हुनेछ ।

६. निजी जग्गा व्यवस्थापन :-

(क) यस कार्यविधिअनुसार बबई गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका निजी जग्गाहरु आवास, कृषि वा गैर कृषि, व्यावसायिक वा गैर व्यावसायिक प्रयोजनका लागि खन्ने, सम्याउने, पुर्ने वा चक्लाबन्दी गर्ने समेतको कार्य निजी जग्गा व्यवस्थापन हो ।

७. अनुमति नलिई जग्गा व्यवस्थापन गर्न नहुने :-

(क) कसैले यस कार्यविधि बमोजिम अनुमति नलिई यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र निजी जग्गा व्यवस्थापनको नाममा खनिज ढुंगा, गिट्टी, बालुवा आदि उत्खनन, संकलन ओसार पसार तथा विक्री वितरण गर्नु हुँदैन ।

(ख) कसैले दफा ४ (क) विपरित अनुमति नलिई निजी जग्गा व्यवस्थापन गरेमा यसै कार्यविधिको दफा २० बमोजिम दण्ड जरिवाना गरिने छ ।

८. अनुमति लिनु पर्नेः बबई गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका जुनसुकै जग्गा धनिले भारी यान्त्रिक उपकरणको प्रयोग गरी देहायको कार्य गर्दा गराउदा बबई गाउँपालिकाको कार्यालयबाट अनुमति लिनु पर्ने छ ।

क) जुनसुकै उद्देश्यले यान्त्रिक उपकरणको प्रयोग गरी उत्खनन गर्ने कार्य ।

ख) जमिन सम्याउने वा खेति योग्य बनाउने कार्य ।

ग) माछा पोखरी निर्माण गर्ने कार्य।

घ) उत्खनन बाट निस्कने साधारण निर्माण जन्य खनिज पदार्थ एक स्थान बाट अर्को स्थानमा ओसार पसार गर्ने कार्य ।

ङ) ईट्टा निर्माण कार्य

तर हाते औजारको प्रयोग गरी कृषकले आफ्नो स्वामित्वमा रहेको जमिन खनि निस्कने माटो व्यापार गर्ने उद्देश्य नराखी सो जमिनबाट नलैजाने गरी जमिन सम्याउने कार्यका लागि अनुमति लिई रहनु पर्ने छैन ।

९. अनुमति पत्रको लागी निवेदन दिनुपर्ने :-

(१) कुनैव्यक्ति वा संस्थाले यस कार्यविधि बमोजिम निजी जग्गा व्यवस्थापन गर्न चाहेमा प्रयोजन खुलाई अनुसूचि २ बमोजिम गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ।

(२) निजी जग्गा व्यवस्थापन गर्न निवेदन दिदा देहाएका कागजात संलग्न गर्नु पर्नेछ ।

(क)व्यवस्थापन गर्नु पर्ने जग्गाको जग्गाधनी प्रमाण पुर्जाको प्रतिलिपि

(ख)सम्वन्धित जग्गा धनीको नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि

(ग) सधियारहरु समेतको सर्जमिन मुचुल्का (चार किल्ला समेतको)

(घ) संधियारको नागरिकताको प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि

(ङ) प्रयोजन खुलेको सम्वन्धित वडाको सिफारिस पत्र

(च) गाउँपालिकाबाट स्वीकृत प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण प्रतिवेदन

(छ)व्यवस्थापन गर्न जग्गाको नापी नक्सा

(ज) जग्गा व्यवस्थापन गरे पश्चात देखिने जग्गाको स्वरूपको प्रस्तावित नक्सा

(झ)प्राविधिक प्रतिवेदन

(ञ) मालपोत तिरेको रसिदको प्रतिलिपि

(ट) माछा पोखरी निर्माणको हकमा कुनै निकायको सिफारिस आवश्यक पर्ने भएमा सो निकायको सिफारिस पत्र

१०. अनुमति लिनुपर्नेः

(१) निजी जग्गा व्यवस्थापन गर्दा संकलन भएको ढुंगा, गिट्टी, वालुवा, माटो आदि ओसारपसार वा ढुवानी गर्दा गाउँपालिकाबाट अनुमति लिनुपर्नेछ । अनुमति लिंदा देहायका कागजात संलग्न हुनुपर्नेछ ।

(क) ढुवानी गर्ने व्यवसायीको व्यवसाय दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि

(ख) सम्वन्धित जग्गाधनीसंग ढुवानी सम्झौता गरेको सम्झौतापत्र

(ग) ढुवानी गर्ने फर्मको कर दर्ता प्रमाण पत्र र पछिल्लो आर्थिक वर्षको कर चुक्ता प्रमाण पत्र

(घ) दुवानी गर्ने व्यवसायीको नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि

(ङ) प्रयोग गरिने सवारी साधनको विवरण

११. प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण गर्नुपर्ने

(१) ५ कठ्ठा भन्दाबढी निजी जग्गा व्यवस्थापन गर्न चाहने कुनै व्यक्ति वा संस्थाले गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा सूचिकृत परामर्शदाताबाट प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन तयार गरि गाउँपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ | तर ५ कठ्ठा भन्दाकम क्षेत्रफलको निजी जग्गा व्यवस्थापन गर्न भने IEE प्रतिवेदन अनिवार्य हुने छैन ।

(२) दफा ७ (१) बमोजिम IEE प्रतिवेदन अध्ययन गरि सिफारिस गर्न देहाय बमोजिम सदस्य रहने गरि एक कार्यदल गठन गरिनेछ ।

(क) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	-	संयोजक
(ख) आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख	-	सदस्य
(ग) पूर्वाधार विकास शाखा प्रमुख	-	सदस्य
(घ) योजना शाखा प्रमुख	-	सदस्य
(ङ) वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन शाखा प्रमुख	-	सदस्य
(च) सम्वन्धित वडा कार्यलयको वडा सचिब	-	सदस्य
(छ) स्थानीय वन कार्यालयका प्रमुख	-	सदस्य
(ज) वन तथा वातावरण विज्ञानमा स्नातकोत्तर गरेको १ जना	-	सदस्य
(झ) पूर्वाधार विकास शाखाको प्राविधिक(अमिन) १ जना	-	सदस्य
(ञ) राजस्व शाखाको प्रमुख	-	सदस्य सचिव

(३) दफा ७ (२) बमोजिम गठन भएको कार्यदलले पेश भएको प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण प्रतिवेदन विस्तृत अध्ययन गरि उपयुक्त देखिएमा गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा सिफारिस गर्ने छ । कार्यदलको सिफारिस सहित प्राप्त भएको प्रतिवेदन गाउँपालिकाको अध्यक्षबाट स्वीकृत हुनेछ ।

(४) ५ कठ्ठा भन्दा कम क्षेत्रफल भएको जग्गा व्यवस्थापनको लागि गाउँपालिकाबाट खटिएको प्राविधिकटोलीले स्थलगत अध्ययन गरी गाउँपालिकामा पेश गरेको क्षेत्रफल र उत्खनन हुने परिमाण खुलेको प्रतिवेदन अनिवार्य हुने छ ।

(५) प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण वापत परामर्शदाताको पारिश्रमिक जग्गाधनीले व्यहोर्नु पर्ने छ ।

१२. अनुमति पत्र दिन सकिने :-

(क) निजी जग्गा व्यवस्थापन गर्नको लागि गाउँ कार्यपालिकावाट स्वीकृत IEE प्रतिवेदन तथा संलग्न अन्य कागजात सहित गाउँपालिकामा प्राप्त भएको निवेदन उपयुक्त देखिएमा राजस्व शाखाबाट प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ । प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आफ्नो राय सहित गाउँपालिका अध्यक्ष समक्ष स्वीकृतका लागि पेश गर्नुपर्नेछ ।

(ख) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतबाट पेश भएको प्रतिवेदन साविकै वा संशोधन सहित स्वीकृत गर्ने अधिकार गाउँपालिका अध्यक्षमा रहनेछ ।

(ग) गाउँपालिका अध्यक्षवाट स्वीकृत भएमा गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयले सम्बन्धित जग्गाधनीलाई निजी जग्गा व्यवस्थापन गर्ने अनुमति प्रदान गर्नेछ ।

(घ) जग्गा व्यवस्थापन गर्दा संकलन हुने ढुंगा, गिट्टी, बालुवा, माटो आदि भण्डारण गर्नु परेमा निजी जग्गामा भण्डारण गर्नु पर्नेछ । सार्वजनिक, सरकारी वा ऐलानी, पर्ती जग्गामा भण्डारण गरेको पाइएमा गाउँपालिकाले जफत गरि लिलाम गर्न सक्नेछ ।

(ङ) उत्खननबाट संकलन भएको ढुंगा, गिट्टी, बालुवा, माटो आदि ओसार पसार गर्नुपरेमा गाउँपालिकामा सुचिकृत फर्मसंग सम्झौता गरि गर्नुपर्नेछ ।

१३. अनुमतिको अवधी :

(क) निजी जग्गा व्यवस्थापन गर्न प्रदान गरिएको अनुमति पत्रको अवधी एक आर्थिक बर्षको हुनेछ । तर अनुमति पत्र प्राप्त गरेतापनि अनुमति पत्र प्राप्त गरेको अवधीको असार १

गते देखि भदौ मसान्तसम्म निजी जग्गा व्यवस्थापन सम्वन्धी कुनै पनि कार्य गर्न पाइने छैन ।

(ख) म्याद भित्र उत्खनन भएको ढुंगा, गिट्टी, बालुवा, माटो आदि असार मसान्तसम्म ढुवानी हुन नसकी मौज्दात रहन गएमा गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा जानकारी गराई परिमाण प्रमाणित गराउनु पर्नेछ । असार मसान्तमा मौज्दात प्रमाणित गरिएको ढुंगा, गिट्टी, बालुवा, माटो आदि भदौ मसान्तपछि मात्र ढुवानी गर्न पाइनेछ ।

(ग) यस कार्यविधि लागु हुनुपूर्व उत्खनन भैसकेको ढुंगा, गिट्टी, वालुवा, माटो आदि खानीजन्य पदार्थ यो कार्यविधि लागु भएको १ (एक) महिना भित्र सम्वन्धित जग्गा धनिले मौज्दात प्रमाणित गर्नु पर्नेछ ।

१४. **म्याद थप गर्न सकिनेः** पहिलो पटक निश्चित अवधि तोकी उत्खनन तथा ओसार पसार गर्ने अनुमति प्रदान गरिएको म्याद भित्र कार्यसम्पादन हुन नसकेको कुनै मनासिव कारण देखाई म्याद थपका लागि कार्यसम्पादनको प्राविधिक प्रतिवेदन र वडा समितिको सिफारिसमा समेत सम्लग्न गरी माग भएमा कारण मनासिव भए बाँकी रहेको कार्यसम्पादन गर्न लाग्ने अवधिका लागि कार्यालयले म्याद थप गर्न सक्नेछ ।

१५. **विवरण हेरफेर गर्न सकिनेः** उत्खनन तथा ओसार पसारका लागि अनुमति पत्रमा उल्लेखिति यान्त्रिक उपकरण तथा सवारी साधनको विवरण उचित कारण सहित हेरफेर गर्न माग भएमा औचित्यका आधारमा कार्यालयले हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

१६. **शुल्क वा दस्तुर तिर्नुपर्नेः-**

(क) निजी जग्गा व्यवस्थापन गर्न अनुमति पत्रका लागि निवेदन दिँदा रु १०००|- (अक्षरुपि एक हजार रुपैया मात्र) निवेदन दस्तुर लिइनेछ । तर जग्गा व्यवस्थापन गर्दा संकलन भएका ढुंगा, गिट्टी, वालुवा, माटो आदि ढुवानी गर्दा लुम्बिनी. प्रदेश सरकारले तोकेको नदिजन्य पदार्थको दररेटमा मूल्य अभिवृद्धि कर तथा अग्रिम कर समेत थप गरि हुन आउने रकम ढुवानीका लागि अनुमति दिनु अगावै गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ ।

(ख) माटो तथा अन्य नदीजन्य पदार्थ ढुवानी गर्दा प्रति घन फुट रु १।– पर्यावरण शुल्क लाग्नेछ।

(ग) वार्षिक रुपमा प्रति ट्याक्टर दर्ता शुल्क रु ५००।– लाग्नेछ।

(घ) वार्षिक रुपमा प्रति टिप्पर तथा भारी यन्त्र तथा उपकरण दर्ता शुल्क रु १२००।– लाग्नेछ।

१७. उत्खननकालागि शर्त तथा मापदण्डः- उत्खननकालागि अनुमति प्राप्त व्यक्तिले प्रस्तावित स्थलमा उत्खनन गर्दा देहायबमोजिमका शर्त तथा मापदण्डहरु पालना गर्नु पर्नेछ।

(क) उत्खनन अनुमति पत्रमा उल्लेखित यान्त्रिक उपकरण र सवारी साधनको मात्र प्रयोग गर्नु पर्छ।

(ख) माछा पोखरी निर्माणको हकमा बढीमा ५ फिटसम्म गहिराईमा उत्खनन गर्नु पर्नेछ।

(ग) जग्गा सम्याउने कार्यको हकमा प्रस्तावित जमिनको सबभन्दा तल्लो तहसम्म मात्र उत्खनन गर्नु पर्नेछ।

(घ) डाँडा खाला मिलाई खेतियोग्य जमिन बनाउने कार्यको हकमा सबभन्दा उँचा भागलाई हटाउने सम्मको परिमाण सम्म उत्खनन गर्नु पर्नेछ।

(ङ) ग्रेगान गिट्टी बालुवा हटाई जमिन सुधार गर्न वा खेतियोग्य बनाउन प्राविधिक नाप जाँच भएको परिमाण मात्र हटाउनु पर्नेछ र शर्त उल्लङ्घन गरी खाडल पुर्नु पर्ने भएमा माटोको व्यवस्था समेत सम्बन्धित पक्षले गर्नु पर्नेछ।

(च) उत्खनन कार्य बिहान ८ बजेबाट साँझ ६ बजे सम्म मात्र गर्नु पर्नेछ।

१८. अनुमति दिन नसकिने :- देहायको अवस्था र जग्गामा अनुमति दिन सकिने छैन।

(क) नदीजन्य पदार्थ उत्खनन गर्न निषेध भएको क्षेत्र।

(ख) गाउँ अनुगमन समितिको सिफारिसमा गाउँपालिकाको निर्णयबाट निषेध गरेको क्षेत्र।

(ग) सरकारी प्रति जग्गा, वन क्षेत्र, जग्गाको स्वामित्व नेपाल सरकारमा रहि भोगाधिकार मात्र प्राप्त भएको जग्गा।

(घ) निजी जग्गाको चौकिल्ला मध्ये कुनै किल्लामा सरकारी सार्वजनिक जमिन रहेछ भने त्यस्तो जग्गा ।

(ङ) कुनै जग्गामा प्रस्तावित उत्खननले प्रकोप निम्त्याउन सक्दछ भन्ने प्राविधिक प्रतिवेदनले औंल्याएको रहेछ भने त्यस्तो क्षेत्रको जग्गा।

(च) कार्यालयबाट गरिने सामाजिक तथा वातावरणीय लेखाजोखाले अनुपयुक्त देखाएको जग्गा।

१९. ओसार पसार गर्दा पालना गर्नु पर्ने शर्त तथा मापदण्डहरु :- अनुमति लिई उत्खननबाट निस्केको पदार्थहरु अन्यत्र ओसार पसार गर्ने गरी अनुमति भएको रहेछ भने त्यस्ता अनुमति प्राप्त व्यक्तिले ओसार पसार गर्दा देहायको शर्त तथा मापदण्ड पालना गर्नु पर्नेछ।

(क) उत्खनन स्थलबाट अन्यत्र ओसार पसार गरिने पदार्थहरुको उत्खननकर्ताले कानूनले तोकेको नमुनाको पटके बिक्री आदेश र बिजक सँगै जारी गर्नु पर्नेछ। सोको अभिलेख तोकिएको ढाँचाको खातामा राखि पटके बिक्रि आदेशको एक प्रति र सोको परिणाम खुल्ने तेरिज तयार गरी कार्य सम्पन्न हुने बित्तिकै गाउँपालिकामा अनिवार्यरुपमा पेश गर्नु पर्नेछ। खाता तथा आवश्यक कागजात गाउँपालिकाबाट नमुना लिई उत्खननकर्ताले आफै छपाई गर्नु पर्नेछ।

(ख) उत्खनन स्थलबाट पदार्थ ओसारपसार गर्दा विहान ८ बजे देखि साँझ ६ बजेसम्मको समयमा मात्र गर्नु पर्नेछ।

(ग) पदार्थ ढुवानी गर्ने सवारीले ढुवानी अवधिभर प्रेसर हर्न प्रयोग गर्न पाउने छैन।

(घ) पदार्थ ढुवानी गर्ने सवारीले उत्खनन स्थलबाटै ढाकेर लैजानु पर्नेछ र राजमार्ग बाहेकका भित्रि सडकमा सवारीको गति समेत ४० कि.मि. प्रतिघण्टा भन्दा कम गतिमा चलाउनु पर्नेछ।

(ङ) ओसारपसार गर्ने भित्रि बाटोहरुमा धुलो उड्न नदिन नियमित पानी छर्कने कार्य उत्खननकर्ताले नै गर्नु पर्नेछ।

(च) स्थानीय नागरिकहरुबाट भएका उत्खनन तथा ओसारपसार सम्बन्धमा कुनै गुनासो राखेमा सोको व्यवस्थापन उत्खननकर्ताले नै गर्नु पर्नेछ।

(छ) उत्खनन स्थलमा तोकिएको विवरण सहितको सूचनापाटी राख्न पर्नेछ। सडकको भार बहन क्षमताअनुसारको सवारी साधन मात्र प्रयोग गर्नु पर्नेछ।

(ज) ओसार पसारकालागि लोड भएको सवारी गन्तव्यमा नपुगुन्जेल सडक किनारमा रोकी राख्न पाईने छैन।

२०. **शर्त उल्लङ्घन गर्ने उपरको कारवाही :-** उत्खनन र ओसार पसार गर्दा पालना गर्नु पर्ने शर्त तथा मापदण्ड पालना गरेको नपाईएमा त्यस्तो उत्खननकर्ता र ढुवानीकर्तालाई देहाय बमोजिम हुनेछ।

क) यस कार्यविधिको वर्खिलाप गर्नेलाई लुम्बिनी प्रदेश सरकारले तोकेको न्यूनतम दस्तुरमा नघट्ने गरि गाउँकार्यपालिकाले तोकेको दररेटलाई आधार मानी दोब्बर विगो कायम गरिनेछ । विगो बराबरको रकममा त्यति नै अंकमा थप रकम योग गरि कायम हुन आउने कूल रकम बराबर प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले शाखा प्रमुखको राय पश्चात जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

ख) तोकिएको स्थानमा बाहेक अन्यत्र उत्खनन गरेकोमा तत्काल अनुमति पत्र खारेज गरी उत्खनन गरेको परिमाणको हुने राजस्व र सोही बरावरको थप रकम बुझाउन लगाई उत्खनन गरेको स्थलको खाडल पुर्नु पर्ने

ग) स्वीकृत परिणामा र गहिराई भन्दा बढी उत्खनन गरेको पाईएमा तत्काल अनुमति पत्र खारेज गरी उत्खनन गरेको परिमाणको हुने राजस्व र सोही बराबरको थप रकम बुझाउन लगाई उत्खनन गरेको स्थलको खाडल पुर्नु पर्नेछ।

घ) अनुमतिमा तोकिएको साधन बाहेक अन्य साधनबाट उत्खनन तथा ओसारपसार गरेमा वा यस कार्यविधि बमोजिम कार्यालयले दिएको निर्देशनको पालना नगर्ने उत्खननकर्ता तथा ओसारपसार कर्तालाई प्रदान गरिएको अनुमतिपत्र तत्कालै खारेज गरिनेछ।

ङ) कार्यविधि विपरित अवैध रुपमा माटो तथा अन्य निर्माण जन्य खनिज (नदिजन्य समेत) पदार्थ उत्खनन तथा ओसारपसार गरेको पाईएमा देहाय अनुसार जरिवाना गरिनेछ।

१. ट्याक्टर रु १००००।–

२. ट्रक, टिपर रु २००००।–

३. व्याक हो लोडर, स्क्याभेटर २५०००।–

४. पटके जरिवाना जरिवानाको दोब्बर रकम लिईनेछ।

२१. **अनुगमन तथा निरीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था :-** यस कार्यविधि बमोजिम गरिएका काम कारवाहीको अनुगमन गर्न देहाय बमोजिमका संयन्त्र परिचालन गरिनेछ।

(क) **गाउँपालिकाबाट गरिने अनुगमनः** लुम्बिनी प्रदेश नदिजन्य पदार्थ व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५अनुसार स्थानीय अनुगमन समितिबाट जुनसुकै बेला उत्खनन तथा ओसारपसार कार्यको अनुगमन गर्न सकिनेछ।

(ख) **कार्यालयबाट गरिने अनुगमनः अनुमति** प्रदान गरि सकेपछि कार्यालयले तोकेको कर्मचारी सहितको टोली बनाई उक्त टोलिबाट कार्य प्रारम्भ गर्न दिने अवस्था,कार्य प्रारम्भ भई सकेपछि बीच बीचमा र कार्य सम्पन्न भई सकेपछि अनुगमन गर्नु पर्नेछ। यसरी गरिएको पटकपटको अनुगमन प्रतिवेदन कार्यालयमा पेश गर्ने दायित्व सम्बन्धित अनुगमन गर्ने कर्मचारीको हुनेछ।

(ग) **गाउँपालिकाको अनुरोधमा गरिने अनुरोधः** उत्खनन तथा ओसारपसार कार्यको अनुमति प्रदान भई सके पछि प्रहरीले अनुमतिका शर्त पालना भए नभएको अनुगमन गर्नेछ। यसरी अनुगमन गर्दा शर्त उल्लङ्घन भएको पाईएमा उल्लङ्घनकर्ता र उल्लङ्घनमा संलग्न सवारी साधनलाई नियन्त्रणमा लिई कार्यालय समक्ष पेश गर्न सक्नेछ।

२२. सार्वजनिक निर्माणमा माटो, ढुंगा तथा नदिजन्य पदार्थ उपयोग सम्वन्धमा

क) संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहवाट वा सो संग साझेदारीमा संचालित कार्यक्रम योजनाहरुको संचालन गर्दा उक्त आयोजनावाट निस्कने नदिजन्य निर्माण सामाग्रीहरुको परिमाण एकन गरि गाउँपालिकाले प्रदेश सरकारले तोकेको अंक नघट्ने गरि राजश्व लिई सोही वा अन्य सार्वजनिक निर्माण कार्यमा खपत गर्न अनुमती दिन सक्नेछ ।

ख) यस कार्यविधि वमोजिम निजी तथा सार्वजनीक जग्गामा उत्खनन सम्वन्धी अनुमती गाउँपालिका अध्यक्षले दिनेछ ।

२३. व्यवस्थापन, उत्खनन र ढुवानीमा रोक लगाउन सकिने :-

यस कार्यविधि बमोजिम अनुमति प्राप्त गरी जग्गा व्यवस्थापन गरिने स्थलको गाउँपालिकाबाट अनुगमन निरिक्षण गर्दा वा अनुमति प्राप्त गर्ने व्यक्तिले गरेको र ढुवानी सम्बन्धमा परेको उजुरीको छानबिन गर्दा यस कार्यविधिको उल्लंघन भएको पाइएमा गाउँपालिकाले तत्काल उत्खनन तथा ढुवानी कार्यमा रोक लगाउन सक्नेछ र यसै कार्यविधिको दफा २० बमोजिम दण्ड, जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

२४. अनुमति पत्र रद्ध गर्न सकिने :-

तोकिएको शर्त र समयसीमाभित्र कार्य प्रारम्भ र सम्पन्न नगर्ने व्यक्ति वा व्यवसायीलाई यस कार्यविधि बमोजिम प्रदान गरिएको अनुमति पत्र स्वतः रद्ध हुनेछ ।

२५. अनुमति लिने व्यक्ति वा संस्थाले पालना गर्नुपर्ने शर्तहरुः-

अनुमति पत्र प्राप्त व्यक्ति वा संस्थाले गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयबाट तयार गरी तोकी दिएको शर्तहरु अनिवार्य पालन गर्नुपर्नेछ ।

२६. अनुमति पत्रको प्रतिलिपिः

(क) अनुमति पत्र हराएमा, नासिएमा वा कुनै कारणबश च्यातिएमा अनुमति पत्र प्राप्त व्यक्ति वा संस्थाले सोको प्रतिलिपि माग गर्न सक्नेछ ।

(ख) दफा १४ (क) बमोजिम प्रतिलिपि माग गरेमा गाउँपालिकाले रु.१०००(एकहजार) दस्तुरलिई प्रतिलिपि दिनु पर्नेछ ।

२७. पुनरावेदन :

क) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले दफा २० बमोजिम गरेको जरिवाना उपर चित्त नबुझ्ने पक्षले सो निर्णय भएको मितिले ३५ दिन भित्र गाउँकार्यपालिका समक्ष पुनरावेदन गर्न सक्नेछ।

ख) कार्यपालिकाको निर्णयमा चित्त नवुझेमा गाउँ सभामा गाउँपालिका अध्यक्ष मार्फत पुनरावेदन गर्न सक्नेछ र गाउँ सभाको निर्णय अन्तीम हुनेछ ।

२८. कार्यविधि व्याख्या, विश्लेषण तथा अन्य व्यवस्था :-

(क) यस कार्यविधिको व्याख्या गर्ने अधिकार गाउँ कार्यपालिकामा रहनेछ ।

(ख) यस कार्यविधिको कुनै प्रावधानहरु, संविधान, सङ्घीय सरकार तथा प्रदेश सरकारका कानूनसंग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म स्वतः अमान्य हुनेछ ।

(ग) यस कार्यविधि संशोधन गर्नुपरेमा दफा ११ को उपदफा (२) बमोजिम गठित कार्यदलको सिफारिसमा गाउँ कार्यपालिकाले गर्न सक्नेछ ।

२९. निर्देशन पालना गर्नुपर्ने :- उत्खनन तथा ओसारपसार गर्ने कार्यको अनुमती प्राप्त व्यक्ति, संस्थाले प्राप्त गर्को अनुमति पत्रमा जुनसुकै सर्तहरु उल्लेख भएको भएतापनि कार्यालयले दिएको निर्देशन पालना गर्नुपर्नेछ ।

३०. प्रदेश कानून वमोजिम हुने :- उत्खनन तथा ओसारपसार कार्य सम्वन्धमा प्रदेश कानून निर्माण भई व्यवस्था भएमा सोही वमोजिम हुनेछ ।

३१. विविध :

(क) उत्खनन गरिने जग्गामा डाले घाँस प्रजातिका बाहेक अन्य साल, सिसौ, खयर, आदि प्रजातिका विरुवा पर्ने भए इलाका वन डिभिजन कार्यालय संग समन्वय गरी रुख कटान आदेश लिनुपर्नेछ । रुख कटानीबाट प्राप्त हुने राजस्व संघीय वन ऐन बमोजिम दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(ख) यस कार्यविधि लागु हुनु भन्दा अगाडी यस कार्यालयवाट कार्यविधिले समेटेका विषयमा भएका कार्यहरु एवं दिईएका सवै अनुमतीहरु यसै कार्यविधि वमोजिम भएको मानिनेछ ।

अनसूचि १

बबई गाउँपालिका
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय
हापुरे, दाङ

<u>स्थलगत रुपमा सामाजिक तथा वातावरणीय लेखाजोखा गर्ने फाराम</u> :-

निजी जग्गामा यान्त्रिक उपकरणको प्रयोग गरी माछापोखरी निमार्ण गर्ने/इट्टा उद्योग सञ्चालन गर्ने, जग्गा विकास गरी खेतीयोग्य बनाउने कार्यका लागि प्रारम्भिक चरणमा सम्बन्धित प्राविधिक कर्मचारीबाट स्थलगत रुपमा गरीएको संभाव्यता अध्ययन र प्राविधिक तथा सामाजिक लेखाजोखा सम्बन्धी प्रतिवेदन ।

१. <u>निवेदकले पेश गरेको विवरण सम्बन्धमा प्राविधिक कर्मचारीबाट स्थलगत रुपमा गरिएको सत्य तथ्य प्रमाणीकरण ।</u>

(क) निवेदक जग्गा धनीको नाम थर : सम्पर्क फो.न. :

(ख) ठेगाना : बबई गाउँपालिका.....वडा नं.....टोल :.....

(ग) निर्माण जन्य खनिज पदार्थ/माछा पोखरी निर्माण/इट्टा उद्योग सञ्चालन स्थलको ठेगाना :.

.....

(घ) प्रस्तावित निर्माण जन्य खनिज पदार्थ/माछापोखरी निमार्ण/इटा उद्योग निर्माण गरीने जग्गाको कि.नं. ..... क्षेत्रफल .....

(ङ) ..... गा.पा. को सिफारिस मिति..... च.न.....

(च) निर्माण जन्य खनिज पदार्थ/माछा पोखरी बनाउने/जमिन सम्याउने/उत्खनन गर्नु पर्नाको कारण :

(निवेदकको भनाईमा) .....

(छ) निर्माण जन्य खनिज पदार्थ/माछा पोखरी बनाउने/जमिन सम्याउने/उत्खनन गर्नु पर्नाको कारण:(

प्राविधिक कर्मचारीको भनाइमा) .....

(ज) उल्लेखित विवरण मैले सम्बन्धित कार्य स्थलमा गई सत्य तथ्य बुझि पछिसम्म फरक नपर्ने

गरी तयार गरेको छु भनि सहि गर्ने कर्मचारीको नाम थर :

पद :..... दस्तखतः ..... मिति :.....

२. प्राविधिक लेखाजोखा सम्बन्धी गरिएको सत्य तथ्य प्रमाणीकरण ।

(क) प्रस्तावित निर्माण जन्य खनिज पदार्थ/माछा पालन वा अन्य प्रयोजनका लागि उत्खनन् गरिने स्थानको क्षेत्रफल :

१. कुल लम्बाई .....चौडाई .....उचाई .....

(ख) उत्खनन् गर्दा निस्कने सबै पदार्थको कुल परिमाण :.....

(ग) निमार्ण स्थलबाट हटाउनु पर्ने वा वाहिर निकासी गर्नु पर्ने भू–पदार्थको कुल परिमाण :

१. हटाउनु पर्ने परिमाणको विवरण : माटो .....मिस्कट.....

बालुवा ..... अन्य.....

२. दैनिक ओसार पसार हुने कुल परिमाण : .....

३. ओसारपसार गरी लैजाने स्थान :.....

४. उत्खनन् गर्न प्रयोग गरिने यन्त्र औजार : गाडी नं.....

५. बोकी लैजाने सवारी साधनहरु :.... गाडी नं..... गाडी नं.....

६. स्वउपयोगबाट बँचेको पदार्थ हटाई लैजान लाग्ने अवधि : .....

(घ) उत्खनन् कार्य सम्पन्न हुने प्रस्तावित मिति : .....

(ङ) कार्य सम्पन्न भए पछि निरीक्षण गराउने मिति : .....

उल्लेखित सवै विवरण गाउँपालिकाबाट खटिएका कर्मचारीले मेरो उपस्थितिमा नाप जाँच गरी भरेका हुन भनि सहि गर्ने जग्गा धनिको नाम थर : .....दस्तखत.....मिति.....

उल्लेखित सवै विवरणहरु मैले सम्बन्धित स्थलमा गई जग्गा धनिको रोहवरमा तयार गरेको हुँ, सबै विवरणहरु सहि सत्य छन भनि सहि गर्ने

कर्मचारीको नाम थर : ..... दस्तखतः .....मिति :.....

३. सामाजिक लेखाजोखा सम्बन्धी गरिएको सत्य तथ्य प्रमाणीकरण ।

(क) पोखरी निमार्ण गरिने जग्गाको चौकिल्लाका सधियारहरुको विवरण र मन्जुरी

हाम्रो जग्गाको साँध सिमानामा रहेको जग्गा धनि श्री.....को जग्गामा निजले .....कार्य गर्ने प्रस्ताव गरेको कुरा थाहा भयो । निजले सो कार्य गरेमा हामी चार किल्लामा रहेका तपशिलका जग्गा धनिहरुलाई कुनै आपत्ति छैन भनि गाउँपालिकाका .....पदका कर्मचारी श्री.....को रोहवरमा मन्जुर गरी दस्तखत गरि दियौ ।

दिशा	चार किल्लाका जग्गा धनिको नाम थर	दस्तखत
पूर्व	श्री	
पश्चिम	श्री	
उत्तर	श्री	
दक्षिण	श्री	

रोहवरः

श्री..... पद. .....दस्तखत :.....

(ख) उत्खनन भै निस्कने पदार्थहरु ओसार पसार गरी लैजाने स्थानीय सहायक मार्गको नाम :

.....

(ग) उक्त मार्ग वरि परि बस्ने स्थानीय वासीको प्रतिक्रिया :.....

.....

(घ) ओसार पसारका क्रममा पर्न सक्ने वातावरणीय असरहरु :.....

.....

(ङ) असर न्यूनीकरणका लागि ढुवानीकर्ताले अपनाउनु पर्ने सावधानीहरु :

१.

२.

(च) प्रस्तावित पोखरी निमार्ण स्थल कुनै सांस्कृतिक , पुरातात्विक वा अन्य संरक्षित क्षेत्र वा निषेधित क्षेत्रमा पर्ने वा नपर्ने कुरा : (पर्ने भए के कस्तो हो उल्लेख गर्ने)

४. स्थलगत अध्ययन गरी सबै विवरणहरु ठिक भएकाले ..... गर्न अनुमति दिन उपयुक्त छ भनि सहि गर्ने कर्मचारीको नाम थर :

पदः .....दस्तखत : .....मिति : .....

५. प्राविधिक प्रमुखको राय :

स्थलगत अध्ययन विवरण र प्राविधिक नाप जाँचका आधारमा ..... अनुमति दिन मनासिव भएकोले सिफारिस गर्दछु ।

प्राविधिक प्रमुखको नाम थर : .....दस्तखत : .....

मितिः ..... छाप : .....

६. राजश्व शाखाको राय :

राजश्व निर्धारण :.....

राजश्व बुझाएको विवरण : गापाको नगदी रसिद नं.....वा ..... शाखा स्थित बबई गाउँपालिकाको खाता नं.....मा मिति.....मा नगदी रु.....

अक्षरेपी.....दाखिला भएको देखिन्छ ।

दस्तखत :..... मिति :.....

७. स्थलगत प्राविधिक अध्ययन तथा सामाजिक लेखाजोखाका आधारमा भारी यान्त्रिक उपकरण प्रयोग गरी .....प्रयोजनका लागि उत्खनन गर्न स्वीकृति दिने अधिकारीको

दस्तखत : .....

नामः .....

पदः .....

मिति :.....

अनुसूचि २

(निजी जग्गामा उत्खननका लागि जग्गा धनिले गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा दिने निवेदनको ढाँचा)

श्री प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू

बबई गाउँपालिका कार्यालय हापुरे,दाङ ।

मिति :

विषय : निजी जग्गा उत्खनन गरी निस्कने पदार्थ हटाई पाउँ ।

मेरो नाममा दर्ता कायम रहेको जिल्ला दाङ, बबई गा.पा./नपा वडा नं ..... स्थित कि.नं.....को अन्दाजी जग्गा .....मा..... कार्य गर्न यान्त्रिक उपकरण प्रयोग गरी उत्खनन गर्ने अनुमति पाउन सादर अनुरोध गर्दछु ।उत्खनन बाट निस्कने पदार्थहरु अन्यत्र ओसार पसार गर्ने/नगर्ने भएकोले नियमानुसार दस्तुर लिई अनुमति पाउन अनुरोध गर्दछु । आबश्यक प्रमाणहरु निम्नानुसार रहेको छ ।

तपशिल

१. जग्गा धनि प्रमाण पूर्जाको प्रतिलिपि १

२. नेपाली नागरिकताको प्रतिलिपि १

३. सम्बन्धित वडाबाट चौकिल्ला खुलाई गरिएको सिफारिस १

४. मालपोत तिरेको रसदिको प्रतिलिपि १

५. कि.नं देखिने नाप नक्सा प्रतिलिपि १

<u>निवेदकको</u>
नाम थरः–
ठेगाना :–
दस्तखत :–
मिति :–
मोवाईल फोन नं :–